

УДК 001.895 : 338.48

Яцук В. І.,

valentina.lender@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2651-4918, Researcher ID: F-9466-2019, к.е.н., доц., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

***Анотація.** У статті досліджуються методичні підходи до оцінювання рекреаційного потенціалу регіонів України. Зокрема, проведено аналіз підходів до оцінювання рекреаційних ресурсів та потенціалу як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Обґрунтовується необхідність у подальших дослідженнях низки питань щодо компонентного та інтегрального оцінювання рекреаційного потенціалу регіону та визначенні методичних підходів до оцінювання рекреаційного потенціалу регіонів України, що є основою оптимізації просторової та економічної організації територіальних рекреаційних систем та визначення цінності окремих ресурсів і їх комбінацій для отримання конкурентних переваг та створення сприятливих умов для задоволення матеріальних та рекреаційних потреб людини. Запропоновано методiku оцінювання рекреаційного потенціалу, розроблену з використанням методів кореляційно-регресійного аналізу, яка містить фактори та критерії, що визначають потенційно привабливі для здійснення підприємницької діяльності рекреаційні території. Сформовано компонентну та інтегральну оцінку ключових факторів, що впливають на розвиток рекреаційної території. У даній методиці запропоновано низку коефіцієнтів, які дозволяють оцінити стан рекреаційного потенціалу окремо взятої території, визначити вектори розвитку території та напрями їх оптимізації з метою гармонійного соціально-економічного розвитку регіону України.*

Ключові слова: рекреація, рекреаційні ресурси, рекреаційний потенціал, оцінювання рекреаційного потенціалу.

Yashchuk V. I.,

valentina.lender@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2651-4918, Researcher ID: F-9466-2019, Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism and Hotel&Restaurant Business, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ESTIMATING THE RECREATIONAL POTENTIAL OF THE REGIONS OF UKRAINE

***Abstract.** The article explores methodological approaches to estimating the recreational potential of Ukrainian regions. In particular, the approaches to the recreational resources potential evaluation by both domestic and foreign scientists, were analyzed. It was substantiated the necessity of further research on a number of questions about the component and integrated evaluation of the recreational potential of the region and the definition of methodical approaches to the evaluation of the recreational potential of the regions of Ukraine, which is the basis for the optimization of the spatial and economic organization of territorial recreational systems and determination the value of the benefits of particular resources and their combinations to obtain competitive advantages and to create favorable conditions for meeting material and recreational needs of an individual. The technique of recreational potential evaluation, developed using correlation-regression analysis methods, which contains factors and criteria that determine potentially attractive recreational territories, is proposed. A component and integral evaluation of the key factors influencing the development of the recreational territory has been formed. This method proposes a number of coefficients that allow to evaluate the state of recreational potential of a particular territory, to determine vectors of development of the territory and directions of their optimization with the purpose of harmonious socio-economic development of the region of Ukraine.*

Keywords: recreation, recreational resources, recreational potential, evaluation of recreational potential.

JEL Classification: Q26; R10; O20; O31

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1221-2020-23-26>

Постановка проблеми. Сьогодні оцінювання рекреаційного потенціалу території є важливим підґрунтям оптимізації просторової та економічної організації територіальних рекреаційних систем, визначення цінності окремих ресурсів і їх комбінацій.

Незважаючи на велику кількість наукових праць, пов'язаних із вивченням рекреаційного потенціалу території, на сьогоднішній день відсутній загальноприйнятий метод оцінювання рекреаційного потенціалу регіону або країни. Це пояснюється як різноманітністю рекреаційних місць та ресурсів, так і різноманітністю видів рекреації. Якщо радянські вчені велике значення надавали природним компонентам, то західні вчені ретельніше розглядали атрактивність конкретних об'єктів або комплексну атрактивність всіх об'єктів регіону з позицій рекреантів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями, які торкаються найрізноманітніших аспектів оцінювання рекреаційного потенціалу, займалися багато дослідників сучасності, зокрема: Афанасьєв О. Є., Веденін Ю. А., Воронін А. Г., Дроздов А. В., Колбовський Е. Ю., Лисенко Н. М., Саранча М. А., Сафонова К. І., Худеньких Ю. А., Чибільова В. П., Шаригін М. Д. [1-12] тощо. Разом з тим, оцінювання рекреаційного потенціалу розглядаються з точки зору обсягу та якості наявних рекреаційних ресурсів, не торкаючись інших, не менш важливих для визначення оцінки потенціалу рекреації аспектів. Продовжує залишатись актуальною необхідність у подальших дослідженнях низки питань щодо компонентного та інтегрального оцінювання рекреаційного потенціалу регіону. Проблеми, перераховані вище, їхня актуальність обумовили вибір теми статті, визначили її мету й завдання.

Постановка завдання. Метою статті є визначення методичних підходів до оцінювання рекреаційного потенціалу регіонів України, що є основою оптимізації просторової та економічної організації територіальних рекреаційних систем та визначення цінності окремих ресурсів і їх комбінацій для отримання конкурентних переваг та створення сприятливих умов для задоволення матеріальних та рекреаційних потреб людини, підвищення життєвого рівня та якості життя широких верств населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні склалися три основні типи оцінювання природних ресурсів [1-2; 5; 7; 9] медико-біологічний, психолого-естетичний і технологічний. Деякі дослідники відзначають 5 типів: психолого-естетичні, медико-біологічні, функціонально-технічні, економічні та гео-екологічні [10; 12]. Методики оцінювання рекреаційного потенціалу за отриманими результатами можна розділити на кількісні, якісні та змішані [1-5; 7-12]. Кількісна оцінка служить для економічних розрахунків, а якісна прийнятніша для порівняльних цілей і залучення інвестицій. З урахуванням методології підходу оцінки диференціюються на компонентні та комплексні. Компонентні оцінки дають уявлення про рекреаційний потенціал місця в залежності від одного виду рекреаційних ресурсів. Комплексне або інтегральне оцінювання проводиться для більш глобальних цілей (наприклад, для оцінювання потенціалу рекреаційного району або країни), при цьому розраховуються

всі компоненти, що впливають на сферу рекреації, починаючи від природних і закінчуючи соціальним та інформаційним.

Для визначення рекреаційного потенціалу виявлено низку основних факторів, що впливають на розвиток економіки Західного регіону України в цілому та його адміністративних центрів зокрема. Розглянувши подані методики, пропонуємо методику визначення інтегрального показника рекреаційного потенціалу регіону на прикладі Західного регіону України, який є унікальним не тільки за географічним положенням, а й за кількістю унікальних природних та історико-культурних об'єктів.

Провідними чинниками, що визначають рекреаційний потенціал, є історико-культурний та інфраструктурний потенціал, потенціал природних умов та природних територій, які знаходяться під охороною. Розраховувати показник рекреаційного потенціалу регіону пропонуємо за формулою 1.

$$P = v_1 K_0 + v_2 T_0 + v_3 N_0 + v_4 B_0, \quad (1)$$

де P - туристично-рекреаційний потенціал;

K_0 - відносний історико-культурний потенціал;

T_0 - відносний потенціал природних територій, які знаходяться під охороною;

N_0 - відносний потенціал природних умов;

B_0 - відносний інфраструктурний потенціал;

v_1-v_4 - вагові коефіцієнти.

Значення історико-культурного потенціалу в адміністративному районі розраховуємо за формулою 2.

$$K_i = \frac{n_i(1+c)}{m}, \quad (2)$$

де K_i - щільність історичних і культурних ресурсів в адміністративному районі;

n_i - число об'єктів в адміністративному центрі;

c - коефіцієнт локалізації;

m - число об'єктів у Західному регіоні України.

Коефіцієнт локалізації означає, наскільки на окремих територіях (районах) сконцентровані об'єкти рекреаційної сфери, а також їх віддаленість від адміністративних центрів, в даному випадку – об'єкти історико-культурного потенціалу. Чим більша кількість об'єктів історико-культурної спадщини сконцентрована на окремій території (наприклад, в окремому районі), тим привабливішою вона стає для рекреантів і тим більше уваги слід приділяти рівню розвитку рекреаційної інфраструктури на цій території. Для визначення рівня локалізації необхідно методом прямого підрахунку визначити об'єкти історико-культурної спадщини в районі для співставлення щільності їх розподілу.

Для визначення сусідства з іншими об'єктами рекреації складемо наступну градацію (табл. 1).

Визначення коефіцієнта локалізації можливо здійснити двома способами. У першому випадку визначається відстань до адміністративного центру, в якому розташовані об'єкти історико-культурної спадщини. Це пов'язано з тим, що зазвичай саме в адміністративних центрах розташована розвинена комунікаційна мережа (телефон, Інтернет тощо). Прямим рахунком визначається кількість об'єктів в районі, потім кожному об'єкту присвоюється бал згідно з таблицею, далі всі бали підсумовуються, визначається середній бал в районі, який ділиться на максимальний бал - 5.

Сусідство з іншими об'єктами рекреації

до 5 км	- 5 балів;
від 5 до 20 км	- 4 бали;
від 15 до 50 км	- 3 бали;
від 50 до 200 км	- 2 бали;
понад 200 км	- 1 бал.

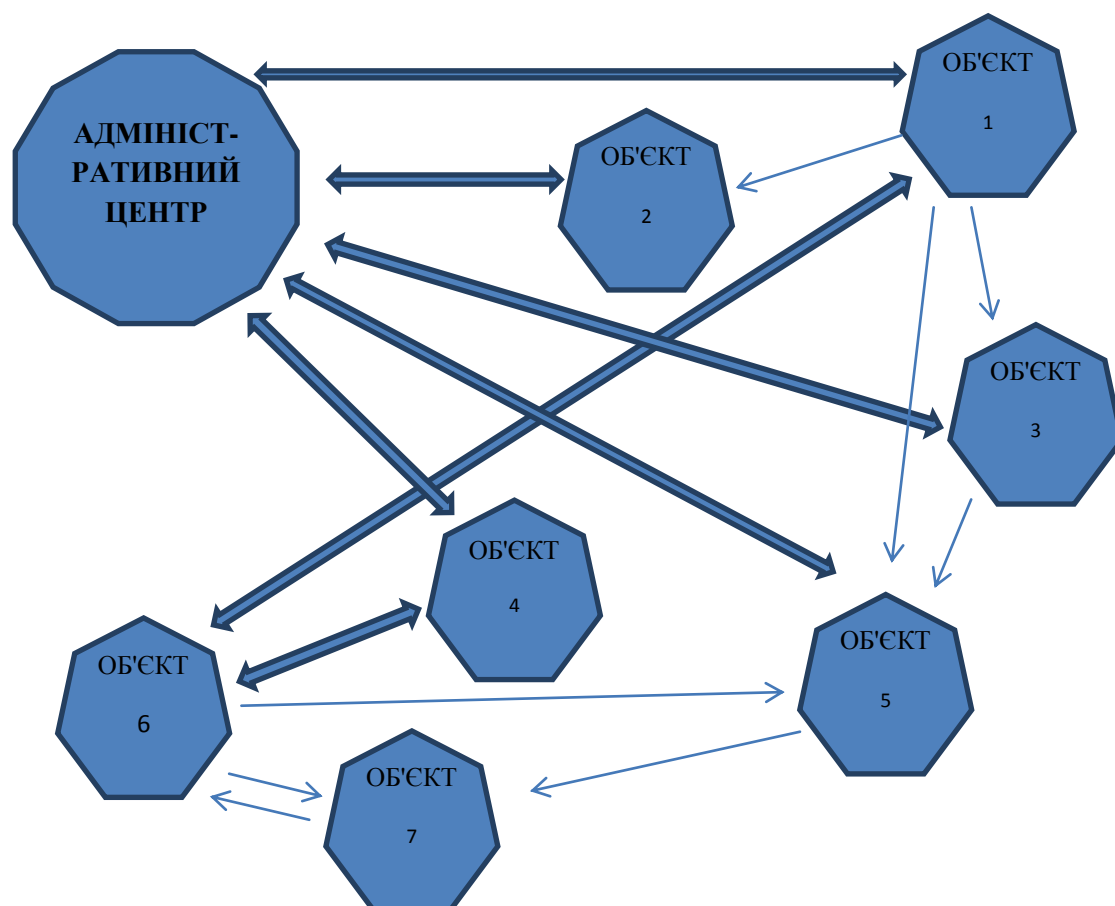

Рис. 1. Карта розміщення об'єктів історико-культурної спадщини

У другому випадку середній бал не використовується і в формулу 2 він не включається. Однак коефіцієнт локалізації використовується для визначення шляхів соціально-економічного та інфраструктурного розвитку району. Для визначення рівня локалізації необхідно скласти карту всіх об'єктів історико-культурної спадщини в регіоні, визначити відстані між ними, виявити скупчення об'єктів, відстані між якими будуть мінімальними (5-4 балів), а потім співвіднести їх віддаленість від адміністративного центру регіону, населених пунктів, які пропонують об'єкти туристичної інфраструктури.

Отримані результати переносяться на одномасштабні карти, що дозволяє вивчити особливості територіальної диференціації кожної складової рекреаційного ресурсу окремо. Загальний інтегральний рекреаційний потенціал визначається шляхом накладення компонентних карт однієї на

іншу. Зокрема, можна виділити наступні шари, кожен з яких вже сам по собі є самостійною картою: природно-кліматичною, архітектурно-історичною, техногенно-екологічною, спортивно-прогулянковою, релігійно-паломницькою.

Накладання отриманої карти об'єктів історико-культурної спадщини на адміністративну карту дасть можливість провести оцінювання відповідності інфраструктури регіону з метою розроблення відповідних програм розвитку, виділення цільових бюджетних коштів, залучення підприємців та розроблення умов взаємодії владних та підприємницьких структур. Спрощено дана карта може виглядати таким чином (рис. 1), де двосторонніми стрілками позначені маршрути доступу до (від) об'єкту, а односторонніми – можливості доступу до будь-яких об'єктів тільки шляхом відвідування попереднього.

Розрахунок потенціалу об'єктів історико-культурної спадщини здійснюється за формулою 3.

$$K = v_1 K_1 + v_2 K_2 + v_3 K_3, \quad (3)$$

де K - історико-культурний потенціал;
 K_1 - пам'ятка архітектури;
 K_2 - пам'ятка історії;
 K_3 - пам'ятка археології;
 v_{1-3} - вагові коефіцієнти.

Використані при розрахунку вагові коефіцієнти знаходяться в діапазоні $1 < v < 5$ та визначаються, виходячи з пріоритетності ресурсів для екскурсійної діяльності. Якщо з 45-ти об'єктів, які використовуються в рекреаційному продукті, 80% – це архітектурні об'єкти, то ваговий коефіцієнт підвищеної відносної щільності та архітектурних ресурсів буде максимальним.

Залежно від значення інтегрального показника (K) розраховується відносний історико-культурний потенціал (K_0). Відносний історико-культурний потенціал відображає потенціал адміністративного району Західного регіону України щодо всієї території України та розраховується за формулою 4.

$$K_0 = \frac{K}{K_{max}}, \quad (4)$$

де K_0 - відносний історико-культурний потенціал;

K - історико-культурний потенціал даного адміністративного району;

K_{max} - максимальний історико-культурний потенціал серед усіх адміністративних центрів.

Наприклад, якщо K_{max} по Західному регіону України дорівнює 1,8, то K_0 розраховується для конкретного адміністративного центру. Одним з найважливіших факторів розвитку туризму є наявність природно-антропогенних рекреаційних ресурсів (ПАРР).

Для оцінювання потенціалу природно-антропогенних рекреаційних ресурсів використаємо такі формули.

$$T = v_1 U + v_2 Z + v_3 Z_p + v_4 Z_m + v_5 P_p + v_6 P_m, \quad (5)$$

де T - потенціал природно-антропогенних рекреаційних ресурсів;

U - національний парк;

Z - заповідник;

Z_p - заповідник національного значення;

Z_m - заказник місцевого значення;

P_p - пам'ятка природи республіканського значення;

P_m - пам'ятка природи місцевого значення;

v_{1-n} - вагові коефіцієнти.

Відповідно до адміністративного статусу природно-антропогенних рекреаційних ресурсів прийняті ваги, які знаходяться в діапазоні $1 < v < 2$. Оскільки відвідування природних природно-антропогенних рекреаційних ресурсів (ПАРР) потребує багато часу, то коефіцієнт локалізації в даному випадку не використовується. Однак віддаленість ПАРР вимагає зниження ризиків їх відвідування у випадках травм, загострень захворювань, нещасних випадків, тому введемо в показник оцінювання потенціалу ПАРР показник відстані до найближчого районного центру. Оцінювання природно-антропогенних рекреаційних ресурсів проведемо з врахуванням відстані до найближчого районного центру (або населеного пункту з лікарнею, магазинами і розвинутою інфраструктурою) автошляхами (табл. 2).

Тоді формула 5 матиме такий вигляд (формула 6).

$$T = v_1 U a_1 + v_2 Z a_2 + v_3 Z_p a_3 + v_4 Z_m a_4 + v_5 P_p a_5 + v_6 P_m a_6, \quad (6)$$

де a - ваговий коефіцієнт відстані до найближчого районного центру (або населеного пункту з лікарнею, магазинами і розвинутою інфраструктурою) автошляхами та розраховується за формулою (7).

$$a = a_i / a_{max} \quad (7)$$

Для визначення (a) обраховується кількість природно-антропогенних рекреаційних ресурсів в районі, кожному об'єкту присвоюється бал згідно з таблицею, далі все бали підсумовуються, визначається середній бал в районі, який ділиться на максимальний бал -5.

Залежно від значення інтегрального показника (T) розраховується відновлювальний потенціал природних територій (T_0). Відносний потенціал природних зон відображає потенціал адміністративного району щодо всієї території України та розраховується за формулою (8).

$$T_0 = \frac{T}{T_{max}}, \quad (8)$$

де T_0 - відносний потенціал природних територій;

T - потенціал природних територій адміністративного центру;

T_{max} - максимальний потенціал природних зон України.

Таблиця 2

Відстань до найближчого районного центру (або населеного пункту з лікарнею, магазинами і розвинутою інфраструктурою) автошляхами

до 10 км	- 5 балів;
від 10 до 30 км	- 4 бали;
від 30 до 100 км	- 2 бали;
понад 100 км	- 0 балів.

Крім історичних та культурних ресурсів і цінних природних територій, для розвитку туристично-рекреаційної діяльності велике значення має чинник сприятливості природних умов. Оцінка кліматичних умов визначається за такими параметрами: рельєф, клімат, лісові ресурси та гідрографічна мережа, естетичний потенціал ландшафту, джерела мінеральних вод, рівень забруднення.

Потенціал природних умов (N) - це інтегральний показник, який являє собою сумарну величину всіх оціночних параметрів і розраховується за формулою (9). Оцінювати природні умови пропонується за чотирибальною шкалою.

$$N=R+C+V+L+M+G, \quad (9)$$

де N – потенціал природних умов;

R – рельєф;

C – клімат;

V – водна компонента;

L – естетичний потенціал ландшафтів;

M – джерела мінеральних вод;

G – рівень радіоактивного забруднення території.

Залежно від значення інтегрального показника розраховується показник відносного потенціалу природних умов (N_0). Відносний потенціал природних умов відображає потенціал адміністративного району щодо всієї території України і розраховується за формулою:

$$N_0 = \frac{N}{N_{max}}, \quad (10)$$

де N_0 - відносний потенціал природного середовища;

N - потенціал природних умов адміністративних районів;

N_{max} - максимальний потенціал природних умов України.

Для полегшення комплексного оцінювання природних умов низку параметрів зведено в одну таблицю для конкретного регіону України (табл. 3).

Таблиця 3

Шкала оцінювання природних умов

Характер	Вид природних умов	Бал
Виразність рельєфу	- рівний	0
	- хвилястий	1
	- слабохвилястий	2
	- крупнохвилястий	3
Характер водних поверхонь і їх територіальне розміщення	- гідрографічна мережа відсутня або є рідкісні струмки і дрібні озера на значній відстані від районного центру (понад 10 км)	0
	- рідкісні невеликі озера, струмки; великі озера, що знаходяться на віддалі 2-10 км	1
	- невеликі річки, озера, що примикають безпосередньо до районних центрів; протяжність прибережної смуги невелика	2
	- великі і середні озера і річки, що примикають безпосередньо до районних центрів	3
Велика кількість лісів, їх розміщення і структура	- лісистість - 1-5% (ліси відсутні або дуже рідко спостерігаються невеликі ділянки березових і чорновільхових насаджень)	0
	- лісистість - 6-35% (розсіяні, іноді спостерігаються великі масиви дрібнолистових лісів з домішкою соснових)	1
	- лісистість - 36-65% (середні і великі суцільні масиви хвойних і змішаних лісів)	2
	- лісистість - 66-100% (великі суцільні масиви хвойних та змішаних лісів)	3
Наявність джерел мінеральних вод	- є 1-2 види мінеральних джерел	1
	- є 2 і більше видів мінеральних джерел	2
Рівень радіоактивного забруднення території	- забруднення території по 137 Cs від 185 до 555 кБк / м ² і більше	-2
	- забруднення території по 137 Cs до 185 кБк / м ² або 90 Sr від 5.5 до 11,1 кБк / м ²	-1
	- забруднення території по 137 Cs до 37 кБк / м ² або 90 Sr до 5.5 кБк / м ²	0

Таблиця 4

Транспортна доступність	
Вид	Бал
автошляхами	- 4 бали
по річках	- 2 бали
залізницею	- 3 бали
повітрям	- 1 бал
магістралями	- 5 балів

Одним з важливих чинників туристично-рекреаційного потенціалу території є наявність туристичної інфраструктури (B). Оцінювання потенціалу інфраструктури туризму базується на аналізі санаторно-курортних та готельних систем. Розрахунок пропускної спроможності інфраструктури здійснюється за формулою (11).

$$B = Q_1 + Q_2, \quad (11)$$

де B - інфраструктура;

Q_1 - санаторно-курортні та оздоровчі організації;

Q_2 - готелі та аналогічні засоби розміщення.

Оцінювання інфраструктурного потенціалу вимагає використання показника відстані до найближчого районного центру. Як було запропоновано вище, можна проводити оцінювання відповідно до балів, наведених у табл. 2. Тоді формула 10 матиме такий вигляд (формула 12).

$$B = Q_1 a_1 + Q_2 a_2, \quad (12)$$

де a - ваговий коефіцієнт відстані до найближчого районного центру (або населеного пункту з розвинутою інфраструктурою) по дорогах, приклад розрахунку якого наведено до формули 7.

Крім того, істотне значення має транспортна доступність, яку також можна оцінити із застосуванням вагового коефіцієнта (табл. 4).

Формула 11 матиме такий вигляд (формула 13).

$$B = Q_1 a_1 b_1 + Q_2 a_2 b_2, \quad (13)$$

де b - ваговий коефіцієнт транспортної доступності, який розраховується за формулою 14.

$$b = b_i / b_{max}, \quad (14)$$

Для визначення (b) встановлюється кількість об'єктів інфраструктури в районі, потім кожному об'єкту присвоюється бал згідно з табл. 4, далі всі бали підсумовуються, визначається середній бал в районі, який ділиться на максимальний бал – 5. Залежно від значення інтегрального показника (B) проводиться обчислення відносно інфраструктурного потенціалу (B_0). Відносна пропускна здатність інфраструктури відображає потенціал адміністративного центру на всій території України та розраховується за формулою 15.

$$B_0 = \frac{B}{B_{max}}, \quad (15)$$

де B_0 - відносний інфраструктурний потенціал;

B - інфраструктурний потенціал адміністративного району;

B_{max} - максимальний інфраструктурний потенціал України.

Припустимо, що B_{max} по Західному регіону України дорівнює 0,95, сумарна оцінка пропускної

здатності інфраструктури розраховується для конкретного адміністративного району України. Вплив показників на рекреаційний потенціал територій неоднаковий, і, отже, варто складати їх з урахуванням вагових коефіцієнтів, значення яких знаходяться в діапазоні $0,1 < v < 0,4$.

Залежно від важливості і впливу чинників формування рекреаційного потенціалу виокремлено такі вагові коефіцієнти: історико-культурний потенціал – 0,4; потенціал природних умов – 0,3; природно-територіальний потенціал – 0,15; потенціал інфраструктури – 0,15. Сумування оцінок ключових чинників формування рекреаційного потенціалу дає можливість розрахувати зведений показник (P) для адміністративних районів Західного регіону України.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Сьогодні при оцінюванні рекреаційного потенціалу важливо уникнути суб'єктивності. Незважаючи на спроби використовувати різні методи, опитування з різними підходами питання, що стосується оцінювання рекреаційного потенціалу, залишається проблемним. Якщо, наприклад, можна визначити корисні властивості мінеральних вод на тій чи іншій ділянці, комфортність погоди для середньостатистичної людини, то важко оцінити привабливість ландшафту, історико-культурної спадщини тощо.

Рекреаційний потенціал кожного регіону України варіюється залежно від індивідуальних кількісних і якісних характеристик рекреаційних ресурсів, тому їх дослідження й оцінювання є необхідною умовою для планування розвитку підприємництва в регіоні. Запропонована методика, на відміну від існуючих, відображає не тільки факторну та компонентну оцінку використання наявних ресурсів, але і інтегральну оцінку туристично-рекреаційного потенціалу адміністративних центрів регіону.

З використанням даної методики з'являється можливість не тільки оцінити рекреаційний потенціал територій, а й зрозуміти, в якому напрямку слід розвивати регіон, його інфраструктуру, виявляти напрями впливу як владних, так і підприємницьких структур. Отримані в процесі застосування методики результати та складені карти дозволять органам влади розробити заходи щодо залучення підприємців до програм розвитку регіону і його рекреаційного потенціалу, змінюючи умови в залежності від поточного стану окремо взятого району.

ЛІТЕРАТУРА

1. Афанасьев О. Е. Методика оценки туристско-рекреационных ресурсов зависимых стран и территорий мира / О. Е. Афанасьев // *Сервис plus*. – 2016. – № 2. – С. 54-63.
2. Веденин Ю. А. Оценка природных условий для организации отдыха / Ю. А. Веденин, Н. Н. Мирошниченко // *Известия АН СССР. Серия географическая*. – 1969. – №4. – С. 51-60.
3. Воронин А. Г. Искусство управления населенной территорией / А. Г. Воронин. – М. : Финансы и статистика, 2014. – 98 с.
4. Дроздов А. В. Туристские ресурсы и туристский продукт национальных парков России / А. В. Дроздов. – М. : ЭкоЦентр “Заповедники”, 2000. – 318 с.
5. Колбовский Е. Ю. Экологический туризм и экология туризма : учебное пособие для студентов вузов / Е. Ю. Колбовский. – М. : Академия, 2006.
6. Лысенко Н. Н. Туристский комплекс Сахалинской области: исторический аспект стратегического анализа / Н. Н. Лысенко, К. И. Сафонова. – Южно-Сахалинск : СахГУ, 2010. – 128 с.
7. Лысенко Н. Н. Совершенствование оценки потенциала туристского комплекса: на примере Сахалинской области: дисс. ... канд. экон. наук. Хабаровск, 2009. – 174 с.
8. Саранча М. А. Рекреационный потенциал Удмуртской Республики: географический анализ и оценка: дисс. ... канд. геогр. наук. Ижевск, 2006. – 183 с.
9. Худеньких Ю. А. Подходы к оценке туристского потенциала территории на примере районов Пермского края / Ю. А. Худеньких // *География*. – 2006. – № 2. – С. 217-230.
10. Чибилёва В. П. Оценка рекреационного потенциала южных районов Оренбургской области в контексте пространственного планирования / Чибилёва В. П. // *Вестн. Оренб. гос. ун-та*. – 2011. – №8. – С. 258-261.
11. Шарыгин М. Д. Природно-ресурсный потенциал и его оценка / М. Д. Шарыгин // *Эко*, 1995. – С. 108-118.
12. Туристический потенциал Архангельской области : геоинформационная оценка. Dslib.net. [Электронный ресурс]. URL: <http://www.dslib.net/geo-ekologia/turisticheskij-potencial-arhangel'skoj-oblasti-geoinformacionnaja-ocenka.html> (дата звернення: 22.12.2020).
13. Ящук В. І. Рекреаційний простір як об'єкт управління інноваційним розвитком територій міста / В. І. Ящук // *Вісник Львівського торговельно-економічного університету* / [ред. кол.: Куцик П. О., Барна М. Ю., Семак Б. Б. та ін.]. – Львів : Вид-во ЛТЕУ, 2019. – Вип. 57. – 130 с. – (Економічні науки). (С. 80-86).
14. *Worldwide Destinations. The geography of travel and tourism. Fourth edition* by B. G. Boniface, C. C. Elsevier. Butterworth-Heinemann. 515 p.
15. Зырянов А. И. Рекреация и туризм как этапы развития территории / А. И. Зырянов,

А. А. Сафарян // Региональные исследования. – Смоленск, 2015. – Вып. 1. – 261 с.

REFERENCES

1. Afanasev, O. E. (2016), Metodika otsenki turistsko-rekreatsionnyih resursov zavisimyyih stran i territoriy mira, *Servis plus*, # 2, s. 54-63.
2. Vedenin, Yu. A. and Miroshnichenko, N. N. (1969), Otsenka prirodnih usloviy dlya organizatsii otdyiha, *Izvestiya AN SSSR. Seriya geograficheskaya*, #4, s. 51-60.
3. Voronin, A. G. (2014), Iskusstvo upravleniya naselennoy territoriey, *Finansyi i statistika*, M., 98 s.
4. Drozdov, A. V. (2000), Turistskie resursyi i turistskiy produkt natsionalnyih parkov Rossii, *EkoTsentr "Zapovedniki"*, M., 318 s.
5. Kolbovskiy, E. Yu. (2006), *Ekologicheskiy turizm i ekologiya turizma : uchebnoe posobie dlya studentov vuzov*, Akademiya, M.
6. Lyisenko, N. N. and Safonova, K. I. (2010), *Turistskiy kompleks Sahalinskoy oblasti: istoricheskiy aspekt strategicheskogo analiza*, SahGU, Yuzhno-Sahalinsk, 128 s.
7. Lyisenko, N. N. (2009), *Sovershenstvovanie otsenki potentsiala turistskogo kompleksa: na primere Sahalinskoy oblasti: dis. ... kand. ekon. nauk*. Habarovsk, 174 s.
8. Sarancha, M. A. (2006), *Rekreatsionnyiy potencial Udmurtskoy Respubliki: geograficheskiy analiz i otsenka: dis. ... kand. geogr. nauk*. Izhevsk, 183 s.
9. Hudenkih, Yu. A. (2006), *Podhodyi k otsenke turistskogo potentsiala territorii na primere rayonov Permskogo kraya*, *Geografiya*, # 2, s. 217-230.
10. ChibilYova, V. P. (2011), *Otsenka rekreatsionnogo potentsiala yuzhnyih rayonov Orenburgskoy oblasti v kontekste prostranstvennogo planirovaniya*, *Vestn. Orenb. gos. un-ta*, #8, s. 258-261.
11. Sharyigin, M. D. (1995), *Prirodno-resursnyiy potencial i ego otsenka*, *Eko*, s. 108-118.
12. *Turisticheskiiy potencial Arhangel'skoy oblasti : geoinformatsionnaya otsenka*. Dslib.net., available at: <http://www.dslib.net/geo-ekologia/turisticheskij-potencial-arhangel'skoj-oblasti-geoinformacionnaja-ocenka.html> (data zvernennya: 22.12.2020).
13. Yaschuk, V. I. (2019), *Rekreatsijnyj prostir iak ob'iekt upravlinnia innovatsijnym rozvytkom terytorij mista*, *Visnyk L'viv's'koho torhovel'no-ekonomichnoho universytetu*, red. kol.: Kutsyk P. O., Barna M. Yu., Semak B. B. ta in., *Vyd-vo LTEU, L'viv*, vyp. 57, 130 s. – (Ekonomichni nauky). (S. 80-86).
14. *Worldwide Destinations. The geography of travel and tourism. Fourth edition* by B. G. Boniface, C. C. Elsevier. Butterworth-Heinemann, 515 p.
15. Zyryanov, A. I. and Safaryan, A. A. (2015), *Rekreatsiya i turizm kak etapyi razvitiya territorii, Regionalnyie issledovaniya*, vyp. 1, Smolensk, 261 s.

Стаття надійшла до редакції 9 квітня 2020 р.